

2. tema: RAST IN STRUKTURA DP V SLOVENIJI

Že vsa 80. Leta so bila za slovensko gospodarstvo depresivna, depresija pa se je poglobila se posebej po razglasitvi samostojnosti. »Korenine« depresije so sicer v prejšnjem družbenem sistemu in ekonomski politiki nekdanje jugoslovanske zvezne vlade, po letu 1990 pa so prej omenjeni procesi povzročili močan padec BDP.

1. REALNO ZMANJŠANJE BDP

Po osamosvojitvi je prešla Slovenija na SNA (System of National Accounts) sistem obračunavanja BDP. SNA koncept BDP poleg vrednosti materialne proizvodnje vključuje tudi kulturne, zdravstvene, izobraževalne in druge storitve ter storitve javne uprave.

TABELA 1: BDP (v tekočih cenah in po tekočem tečaju)

	V mio SIT	V mio USD	Na prebivalca v USD	Rast realnega BDP v %
1987	905	12.283	6.174	
1988	2.709	10.737	5.369	-1,7
1989	34.945	12.112	6.058	-1,8
1990	196.139	17.326	8.671	-4,7
1991	349.558	12.673	6.331	-8,1
1992	1.005.559	12.365	6.195	-5,4
1993	1.414.700	12.672	6.336	1,3
1994	1822997	14386	7233	5,3
1995	2221459	18744	9431	4,1

Od leta 1987 do leta 1992 se je BDP Slovenije zmanjšal za okoli 20% (najbolj v letih 1991 in 1992). Takšen padec je bil predvsem posledica bistveno zmanjšanja povpraševanja iz drugih držav nekdanje Jugoslavije in iz držav SEV. Slovenija je v tem času izgubila okoli $\frac{3}{4}$ nakdanjega jugoslovanskega trga oziroma okoli $\frac{1}{2}$ zunanjega trga, če upoštevamo še izgubo trgov v državah nekdanje Sovjetske zveze. V letu 1993 se je BDP v primerjavi z letom 1992 realno povečal za 1,3 % , ne glede na to pa se je število zaposlenih še naprej zmanjševalo. Leta 1993 se je začela rast BDP, saj se je BDP v naslednjih dveh letih povečal za 9,4%.

Poleg izgube trgov so ne padec BDP vplivali še trije dejavniki:

- recesija v svetu
- stabilizacijska politika, ki je sicer uspela zmanjšati inflacijske stopnje in povečati devizne rezerve, hkrati pa je zavirala gospodarsko aktivnost
- zamuda pri izvajanju nujnih gospodarskih reform, zlasti pri privatizaciji podjetij in sanaciji bank.

Po BDP na prebivalca spada Slovenija med manj razvite evropske države. Po podatkih, ki jih imamo je bil BDP na prebivalca leta 1992 (po tekočih cenah) manjši kot BDP v Grčiji in na Portugalskem, vendar večji kot v drugih evropskih državah v tranziciji. Sedaj je naš BDP še vedno večji kot BDP držav v tranziciji, prehiteli pa smo tudi Portugalsko in Grčijo.

1.2. UPADANJE PROIZVODNJE

Industrijska proizvodnja se je od leta 1989 do leta 1992 fizično zmanjšala za 31,9%, kar je predvsem posledica izgube trgov, svetovne recesije, stabilizacijske politike in nerešenih problemov lastninjenja v Sloveniji. Tudi v letu 1993 se je industrijska proizvodnja zmanjševala: od januarja do avgusta 1993 se je v primerjavi z istim obdobjem leta 1992

zmanjšala za 5,5 %. Leto 1994 je industrija v Sloveniji sklenila s 6,3% povečanjem industrije, leta 1995 pa kar za 15,6 %

Aktivnost gradbeništva se je od leta 1989 do leta 1992 zmanjšala za 19%. Razloga sta dva: občuten padec investicij in zastoji v stanovanjski gradnji. Predvsem sektor nizkih gradenj se usmerja v tujino, sicer pa se gradbeništvo prilagaja padcu aktivnosti predvsem z znatnim zmanjšanjem zaposlenosti. Glavna gradbišča so bila leta 1995 pri nas cestna (predvsem gradnja avtocest), medtem ko je bila stanovanjska zidava pičla. Gradbeništvo je v prvih osmih mesecih leta 1995 ustvarilo realno za 1,4 % več kot v enakem obdobju prejšnjega leta.

V prometu smo v zadnjih treh letih zabeležili najmanjši padec aktivnosti (skupaj le za 5,4%), v letu 1993 pa je bil zaznan rahel padec. V letu 1995 se je obseg prometa zmanjšal za nadaljne 3%.. V letu 95 beležimo kar 18,8 % porast prometa glede na leto poprej.

Izrazito zmanjšanje aktivnosti izkazuje tudi **trgovina**. V zadnjih treh letih se je promet v trgovini na drobno zmanjšal za 28,8%, v trgovini na debelo pa kar za 49,8%. V letu 1993 se je promet v trgovini na debelo ponovno zmanjšal, v letih 94 in 95 pa spet povečal, in to kar za 18,9 %

Izrazit padec aktivnosti je v treh letih doživel tudi **turistični sektor** (skupaj za 40,1%), predvsem zaradi zmanjšanih nočitev tujih gostov (za 65,5%). V letu 1995 je avgustovski dež sicer škodil turizmu, vendar pa je bil celoten izkupiček od turizma kljub temu rekordno visok.

Poglabljanje recesije v svetu in počasno uresničevanje reform v Sloveniji v letu 1993 je povzročil zmanjšanje BDP večje od načrtovanega.